

دانشگاه تهران

وزارت آموزش و پرورش

انرژی کار آموزش و پرورش

معاونت آموزش و پرورش

Third National Conference on Professional Research in Psychology and Counseling

ISC

CIVILICA

سومین همایش ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی و مشاوره "با رویکرد از نگاه معلم"

درک و بازنمایی چالش های آموزشی در فضای مجازی از دیدگاه دانش آموزان با رویکرد نظریه زمینه ای (مطالعه موردی: دانش آموزان متوسطه دوم مدرسه اندیشه بندزرک)

سمیره بهرامی، راضیه ذاکری، فاطمه اسلامی

دبیر جامعه‌شناسی، کارشناسی ارشد پژوهش

Samireh1396@gmail.com

کارشناسی ارشد علوم اجتماعی، دبیر جامعه‌شناسی

Information Technology

چکیده

ورود تکنولوژی به عرصه اطلاعات و پدید آمدن فناوری اطلاعات^۱ تمام ابعاد زندگی بشری را متحول کرد، و روند انجام امور کلی با گذشته های نه چندان دور از نظر کیفی و کمی تغییر کرده است. پژوهش حاضر، با هدف تحلیل ادراک و تجربه زیسته دانش آموزان از چالش های آموزش مجازی در آموزش و یادگیری آنها انجام شده است. بدین منظور با بهره گیری از روش کیفی و با رویکرد نظریه زمینه ای به بازنمایی پدیده مورد بررسی پرداخته شد. داده ها با استفاده از نمونه گیری هدفمند و مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته با ۱۸ نفر از دانش آموزان متوسطه دوم گردآوری شده و با روش نظریه زمینه ای تجزیه و تحلیل شدند. در همین مصاحبه، اشباع نظری داده ها حاصل شد. تحلیل داده های حاصل از مصاحبه ها، منجر به دستیابی ۴ مقوله اصلی گردید که شامل چالش های «آسیب های روحی، روانی»، «کاهش خلاقیت و مشارکت»، «نبود محتوای آموزشی مناسب»، «افت موفقیت تحصیلی» است. یافته ها نشان داد که آموزش های مجازی در نظام آموزش عالی با چالش های متنوع و متفاوتی همراه هستند و تا رسیدن به شرایط بهینه، فاصله دوچندانی دارند و بهبود کیفیت آن، مستلزم نگاه جدی متولیان و مسئولین آموزش و پرورش است.

واژگان کلیدی

آموزش مجازی، نظریه زمینه ای، چالش ها، فرآیند یاددهی یادگیری

مقدمه و بیان مسئله

آموزش مجازی، نوعی فناوری آموزشی غربی است که بر محور ارزش هایی نظیر فردمحور بودن، یادگیری مستقل، خودراهبر و فعال مبتنی است. البته بدیهی است هر جامعه این نوع یادگیری را متناسب با شرایط خاص اجتماعی و فرهنگی خود بکار میگیرد. برای کشورهای در حال توسعه، تجربه و درک آموزش مجازی در نظام آموزشی یک تجربه پیچیده واقعی، مجازی، جهانی، محلی، سنتی و مدرن است و در این شرایط شکل و نوع مناسبات فردی- اجتماعی دستخوش تغییر شده و روابط قدرت، سلسله مراتب بین معلم و دانش آموز تحقق فردیت، بسط دیوارهای کلاس درس و به طور کلی مناسبات جدید شکل گرفته است. به همین ترتیب، به کارگیری این فناوری در جوامع شرقی و در حال توسعه نظیر کشورمان ایران، که ارزشهای فرهنگی- اجتماعی متفاوتی دارد، موجب میشود درک کاربران از این نوع یادگیری متفاوت باشد حرکت به سوی این شیوه نوین در آموزش عالی، موجب شده است تعداد زیادی از دانشگاه های جهان به طور روز افزون، در ارائه دوره ها از آن استفاده کنند. اما بسیاری از صاحب نظران معتقدند آموزش مجازی نتوانسته است تمامی اهداف اساسی تعلیم و تربیت نظیر رشد تفکر خلاق، تعهد و مسئولیت پذیری، خطرپذیری علمی و مواردی از این نوع را محقق سازد. (بیرامی و رحیمی راد، ۱۳۹۳). بررسی مبانی نظری نشان میدهد که فضای مجازی با وجود گسترده تر کردن زمینه اطلاعاتی کاربران، در پرورش مهارت های علمی نظیر «خلاقیت» چندان موفق نیست خلاقیت «به معنای» به کارگیری توانایی های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید» است. در این راستا، توانایی پرورش یا به وجود آوردن یک انگاره یا اندیشه جدید مطرح است. خلاقیت ارتباط مستقیمی با قوه تخیل یا توانایی تصویرسازی ذهنی دارد که در راستای یافتن راه های جدید برای انجام دادن بهتر کارها به کار